

Gegants de la colla “Els K + sonen”

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Plaça Ricard Viñas, 2
Alçada: 330

Coordenades:

Latitud: 41.86401
Longitud: 1.87525
UTM Est (X): 406652
UTM Nord (Y): 4635289

Classificació

Número de fitxa 08018 - 380
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia Col·lecció
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XXI
Autoria de l'element: Toni Mujal
Estat de conservació Bo
Protecció Física
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: Local tancat
Accés Obert
Ús actual: Lúdic
Titularitat Privada accessible
Titular: Colla Els K + Sonen
Fitxes associades:
[Festa Major de Sant Marc](#)
[Festa dels Traginers](#)
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Descripció

Gegants i gegantons de la colla "Els k + sonen", que estan inspirats en diversos personatges representatius de la història de Balsareny, tant antiga com recent.

Els gegants són Bernat de Peguera i Blanca de Bell-lloc, que foren senyors de Balsareny al segle XIV. La Blanca llueix un vestit marró en el qual s'hi poden trobar més d'un centenar de triangles brodats a mà. La diadema que porta al cap representa els 45 merlets del castell de Balsareny. Al mateix temps, el nom de la geganta al·ludeix a la marededéu de la capella del castell, coneguda com la Verge blanca perquè és una talla feta en marbre. La geganta fa 3,35 m d'alçada i té un pes de 41 kg.

El Bernat va vestit de cavaller medieval, amb tonalitats verdoses i una capa de color grana amb passamaneria. Sosté un escut amb la representació de l'antiga heràldica de Balsareny i, al pit, hi té brodat un lleó rampant, símbol del llinatge dels Peguera. Fa 3,60 m d'alçada i té un pes de 45 kg.

Els gegantons representen dos personatges de la història més recent. D'una banda, mossèn Joan Bajona Pintó, qui fou rector de Balsareny a les dècades de 1970 i 80 i persona molt estimada al poble. Apareix amb vestimenta negra de capellà, boina i un puro. A cada mà duu un atribut que l'identifica amb les seves grans aficions. A la dreta porta una paleta, ja que va excel·lir com a artista especialitzat en la construcció de mosaics, amb els quals va embellir molts racons de Balsareny. El mateix Joan Bajona va demanar a l'aleshores alcalde, Jaume Rabeya, que el seu gegantó pogués lluir una paleta. A l'esquerra sosté una partícula de trombó que correspon a una peça musical de la població que ell va escriure fa molts anys. En aquest cas, la caracterització de la figura, feta pel mestre de Cardona Toni Muijal i les seves modistes, va ser especialment reeixida: la boina, el seu gec, la camisa, el cinturó, el mateix "puro" (fins i tot destacant la marca dels seus preferits) i el treball magistral en l'elaboració del rostre són d'una gran versemblança.

L'altre gegantó és la Mariona, un personatge de rostre anònim que representa una jove treballadora del tèxtil. Una filadora, una de les moltes balsarenques que, de ben joves, començaven a treballar en alguna de les fàbriques tèxtils que hi havia al poble. Porta a la mà una bitlla de fil de cotó i va caracteritzada amb la indumentària pròpia d'un dia de treball: una bata de color blau que les modistes del taller de Toni Muijal van dissenyar partint d'unes fotografies antigues de l'arxiu municipal. El Joan i la Mariona mesuren 2,70 m d'alçada i tenen un pes de 28 kg (ell) i 26 kg (ella).

Observacions:

La Colla "Els k + sonen" tenen el seu local a l'antiga escola de Monges, a la plaça Ricard Viñas. Els gegants es guarden en un local particular al carrer de la Travessera.

Fotografies de Jordi Sarri i de la colla "Els k + sonen"

Història

Els primers gegants de Balsareny es van estrenar l'any 1985 i, com no podia ser d'altra manera, estaven vinculats a l'esdeveniment popular més emblemàtic del poble: la Festa dels Traginers. Són el Marc i la Maria, un trager i una pagesa. Més tard han sorgit altres colles geganteres que també compten amb la seva imatgeria. A principis dels anys 1990 va ser la Colla Peta Fluix, vinculada al Correfoc; el 2011 va ser la

colla geganterera “Els k + sonen”.

La colla geganterera “Els k + sonen” va sorgir l’any 2011, en principi com a grup musical impulsat per gent que tenia inquietuds especialment per la gralla i la percussió. En la seva arrencada hi van ajudar els grallers de Sant Fruitós de Bages, i l’any 2012 ja participaven en diverses sortides tot acompanyant els Geganters de Balsareny. A finals de l’any 2012, però, van sorgir algunes diferències de criteri sobre com encarar el futur dels Geganters i Grallers de Balsareny. Això va motivar que, a finals de l’any 2012, es creés oficialment la nova colla geganterera com a entitat, que va mantenir el nom del grup musical pioner "Els K + Sonen". El 2013 la nova colla ja participava en la primera trobada de gegants.

Una mica abans, l’any 2011, s’havien estrenat els gegantons del municipi, encarregats per l’Ajuntament i confeccionats al taller de Toni Muijal, de Cardona. El consistori va acordar que el gegantó fos la imatge de mossèn Joan Bajona i Pintó, rector i fill adoptiu de la localitat. Fou apadrinat per la Tia Sala i l’Isidret, gegantons de la colla de Santpedor, durant la trobada de gegants de la Festa Major de l’any 2011. La gegantona fou la Mariona, nom diminutiu de la patrona de Balsareny i de rostre anònim. Fou apadrinada per l’Isarn i l’Aigó, gegantons de la colla de Sant Fruitós de Bages. Quan la colla "Els K + Sonen" es van independitzar va continuar portant els gegantons de Balsareny.

De seguida l’entitat va anar creixent, fins arribar a registrar prop d’una setantena de membres. Els músics van adquirir tècnica musical assistint a cursos de percussió de l’Arco Baleno (Brasil) a Montcada i Reixac, o assistint a diversos seminaris i classes de gralla. Fou així que, uns anys més tard, van decidir construir els seus propis gegants, costejats per ells mateixos mitjançant diverses iniciatives de marxandatge. Es va acordar que ambdues figures representessin el passat medieval del poble, i sobretot que tinguessin un estret vincle amb el castell de Balsareny, icona del municipi. La parella de gegants fou encarregada al mateix taller de Toni Muijal. Primer va arribar la geganta, Blanca de Bell-lloc, que es va estrenar l’any 2014 durant la segona trobada geganterera. Va ser apadrinada per en Sala i na Ricardis, gegants de la colla de Sant Fruitós de Bages. En la setena edició, quan es celebrava el 5è aniversari de la geganta (2019), es va completar la parella amb el gegant Bernat de Peguera. Els seus padrins foren en Víctor i la Maria, gegants vells de la vila d’Artés.

A més de participar en les principals celebracions del municipi, com la Festa Major, la Festa de la Gent Gran, la Fira d’Entitats, Sant Joan, l’entrega de capons al castell, la Festa dels Traginers, el Cross del Traginer o la Cavalcada de Reis, la colla “Els k + sonen” ha estat present cada any en les trobades geganteres de Catalunya, que han tingut entorn de la quinzena de colles cada any. Fora de Catalunya han participat a les festes del Pilar a Fraga (Osca), a la IV trobada de la Federació Geganterera Valenciana a Vinaròs (País Valencià), a les festes de Sant Andreu a Vinçà (Catalunya Nord, França) o a la Festa Major de Sant Julià de Lòria (Principat d’Andorra).

L’any 2021, amb motiu del seu desè aniversari, els gegantons van ser restaurats al Taller Aglà de Cassà de la Selva. La balsarenyenca Imma Navarro va renovar-ne el vestuari. Coincidint amb les restriccions de la pandèmia de Covid del 2020, la colla va organitzar una exposició-espectacle de gegantons simbòlics d’arreu de Catalunya al teatre municipal, on al llarg d’una setmana una cinquantena de figures d’aquestes característiques van omplir la sala i van rebre la visita de mig miler de persones. L’any 2024 la colla "Els K + Sonen" va presentar candidatura per acollir a Balsareny la XVI Fira del Món Geganter.

Pel que fa als personatges representats, Blanca de Bell-lloc i Bernat de Peguera foren senyors de Balsareny al segle XIV. Blanca era filla de Guillem de Bell-lloc (del castell de Bell-lloc, a la Roca del Vallès) i de Gaia de Santa Eugènia. Bernat era fill de Guillem de Peguera i de Blanca. Blanca i Bernat foren els pares de Ramon II de Peguera, que fou un personatge clau en aquest llinatge. Fou ell qui el 1351 va comprar el domini directe del castell i la baronia de Balsareny (anteriorment els Peguera eren vassalls dels Rajadell). Així mateix, va estrènyer vincles amb la corona, va participar a les guerres de Sardenya i d’Aragó i fou nomenat majordom de la reina. També va impulsar obres al castell, que en aquest moment va adquirir la

fesomia actual de castell-palau gòtic. Uns anys després, el 1392, al castell de Balsareny s'hi hostatjava el mateix rei Joan I. Així mateix, sota la baronia de Ramon II de Peguera es va construir la resclosa de la Séquia de Manresa, al peu del castell.

Quant als personatges que representen els gegantons, Joan Bajona i Pintó (1932-2020) va néixer Sant Llorenç de Morunys, fill de pare paleta i mare amb aficions artístiques. Fou professor de plàstica, manualitats i humanitats a l'Escola Diocesana de Formació Professional de Navàs, i després ocupà la plaça de rector de Balsareny, un càrrec que exercí entre 1978 i 1990. Persona d'interessos polifacètics, va conrear diferents disciplines artístiques. Va destacar sobretot en l'especialitat dels mosaics, des de 1965 i amb una obra extensa repartida en diferents poblacions com ara Riner, Sant Llorenç de Morunys i, especialment, Balsareny. També fou un gran amant de la música. Fundà la Coral Sant Esteve, de la qual en va ser director durant més de mig segle, i també la coral infantil Romaní i la coral Els Ametllers. A més, fou pessebrista, fotògraf, afeccionat al futbol, president i actor dels Pastorets de Balsareny. Avui l'escola de música i teatre municipal porta el seu nom.

Bibliografia

ANÒNIM (2021). "Deu anys de gegantons", *Sarment* (17 maig 2021). (<http://sarment.blogspot.com/2021/05/deu-anys-de-gegantons.html>)

Geganteres, grallers i tabalers de Balsareny – Els K + Sonen (2024). *Candidatura fira del món geganter 2024*. Treball de presentació de la candidatura.

Enllaços d'interès:

[Web Gegant.cat \(gegants de Balsareny – Els K + Sonen\)](#)

[Web Gegant.cat \(gegantons de Balsareny\)](#)

[Web Els k + Sonen](#)

